

**Comunicat de presă
București, 7 aprilie 2022**

Corupția din România devine și mai greu de demascată

Viitoarea Lege a avertizorului de integritate nu îi va proteja pe cei care raportează încălcări ale legii

Măcar în al ceasul al treisprezecelea, partidele din coaliția de guvernare trebuie să demonstreze că își doresc o protecție reală a avertizorilor de integritate în interes public, și, deci, că susțin în mod real politici de combatere a corupției și altor practici ilegale în România.

Încă de acum patru luni, România trebuia să transpună Directiva (UE) 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, înlocuind Legea privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii, în vigoare (Legea [nr. 571/2004](#)). Nu doar termenul de transpunere al acestei Directive a fost depășit, ci și jalonul asumat prin PNNR.

În acest context, pe masa Senatului se află un [proiect de Lege privind protecția avertizorului în interes public inițiat de Guvernul României](#), care își propune să transpună Directiva menționată. Proiectul a intrat, recent, [în circuitul parlamentar](#), la Senat. [Un alt proiect de lege](#), inițiat anterior de un grup de parlamentari USR și PNL, a fost adoptat (tacit) de Camera Deputaților și trimis la Senat (camera decizională). Din punctul de vedere al protecției oferite avertizorilor de integritate, proiectul se deosebește de cel al guvernului, fiind mai aproape de spiritul Directivei pe care își propune să o transpună. Cu toate acestea, probabilitatea este foarte mare ca proiectul Guvernului să fie cel adoptat în procedură de urgență de către Parlament, deși este deficitar în ceea ce privește aspecte esențiale pentru protecția avertizorilor.

Proiectul inițiat de Guvern cuprinde o serie de prevederi care blochează accesul la informații de interes public și descurajează apriori avertizorii în interes public. În primul rând, descurajează comunicarea avertizorilor cu presa și riscă să opacizeze și mai mult regimul achizițiilor publice din

---

Proiect derulat de:

domeniile apărării și securității naționale, fără a oferi minime criterii de referință asupra tipurilor de achiziții.

De asemenea, descurajează avertizorii prin faptul că nu-i exonerează de răspunderea pentru defăimare, încălcarea drepturilor de autor, încălcarea secretului profesional, normelor de protecție a datelor sau pentru divulgarea secretelor comerciale, așa cum este prevăzut și în Directiva europeană.

Nu în ultimul rând, proiectul nu transpune recomandările legate de asistența juridică pentru avertizori, nu protejează avertizorii de abuzurile comisiilor de disciplină și nici nu prevede sancțiuni aplicabile în mod real pentru persoanele care dispun de represalii împotriva avertizorilor.

Așa cum se arată în preambulul Directivei, raportările și divulgările publice, făcute de către avertizori, "alimentează sistemele naționale și europene de aplicare a legii cu informații care permit depistarea, investigarea și urmărirea penală eficientă a încălcărilor dreptului Uniunii, crescând astfel transparența și responsabilizarea" și contribuind la "bunăstarea societății". De aceea, proiectul de Lege privind protecția avertizorului în interes public este unul fundamental pentru statul de drept.

Pentru a nu descuraja avertizorii de integritate să se adreseze direct presei, considerăm că trebuie menținută actuala reglementare din legea privind protecția avertizorilor de integritate, care le permite acestora să se adreseze direct presei, dacă doresc, fără alte condiționări. În practică, avertizorii aleg, în majoritatea absolută a cazurilor, să recurgă mai întâi la mijloacele interne de raportare, înainte de a se adresa presei.

Pentru a evita interpretările limitative, proiectul trebuie să clarifice care sunt acele norme în materia achizițiilor publice, în domeniile apărării și securității naționale, care nu sunt permise într-un caz de dezvăluire publică, formularea actuală fiind lipsită de predictibilitate și extinzând nejustificat sfera informațiilor clasificate.

De asemenea, nu ar trebui să constituie infracțiune accesarea unor dovezi necesare pentru dovedirea unei avertizări în interes public. Considerăm că o astfel de prevedere nu ar contraveni Directivei. În plus, încă din 2013, în cauza *Bucur și Toma c. României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că drepturile lui Bucur, fost angajat al SRI, care a fost condamnat la doi ani de închisoare cu suspendare pentru furtul în 1996 al unor casete audio care demonstau că SRI făcea înregistrări ilegale, au fost încălcate de statul român. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că Bucur a fost condamnat nejustificat pentru divulgarea de informații clasificate "strict secrete", fiind vorba de prezentarea cu bună-credință, în public, a unor încălcări ale legii și că interesul general de a dezvălui fapte ilicite săvârșite în cadrul SRI era mai important decât interesul de a păstra încrederea

---

Proiect derulat de:

publicului în SRI. Cauza *Bucur și Toma c. României* se află și în 2022 pe lista hotărârilor CEDO pe care România nu le-a implementat încă în dreptul intern.

Pentru a nu descuraja apriori avertizorii, aceștia trebuie să fie exonerati de răspundere atunci când raportează încălcări ale legii. Astfel, avertizorii nu ar trebui să răspundă pentru defăimare, încălcarea drepturilor de autor, încălcarea secretului profesional, normelor de protecție a datelor sau pentru divulgarea secretelor comerciale, așa cum este prevăzut și în Directiva europeană. Această prevedere din Directivă nu a fost înglobată în proiectul de lege.

De asemenea, o altă prevedere a Directivei care nu a fost preluată de proiectul de Lege propus de Guvern se referă la acordarea de către stat de asistență juridică pentru avertizor în cadrul procedurilor penale și a unor proceduri civile în care acesta participă în legătură cu avertizarea făcută (fie pentru chiar faptul avertizării, fie pentru fapte conexe avertizării, cum ar fi accesarea de date și informații necesare pentru avertizare sau obținerea/constituirea de dovezi în sprijinul avertizării).

Este imperios necesar ca proiectul de lege să ofere garanții privind protecția avertizorilor și evitarea conflictelor de interese la nivelul comisiilor de disciplina, principalul instrument de represalii folosit împotriva acestora. Astfel, din experiențele mai multor avertizori a rezultat că, de multe ori, în comisiile de disciplină în care aceștia sunt cercetați, după ce fac o avertizare, sunt numite persoane din cadrul entității vizate de avertizare, de multe ori fiind vorba chiar de persoane vizate, direct sau indirect, de avertizare sau subordonate persoanelor vizate de avertizare. Din acest motiv, activitatea acestor comisii de disciplină este viciată, fiindu-le afectate obiectivitatea și imparțialitatea. O altă măsură care ar trebui introdusă în viitoarea lege este aceea de a permite reprezentanților presei prezenți la cercetarea disciplinară să efectueze transmisii sau înregistrări audio-video. Prin această măsură se asigură și dreptul presei de a-și îndeplini rolul de a informa în interes public.

Nu în ultimul rând, în timp ce avertizorul este supus unui consum intens, fizic, psihic și de timp, ocazionat de procedura judiciară pe care trebuie să o parcurgă pentru anularea unei măsuri nelegale (represalii), cel care a dispus represaliile (măsurile nelegale) nu va fi supus niciunei sancțiuni și niciunui stres fizic sau emoțional ca urmare a faptei sale ilegale. Pentru a descuraja abuzurile împotriva avertizorilor, trebuie introdusă o sancțiune contravențională pentru persoana care a dispus o măsură ca represalii în considerarea unei raportări sau a unei divulgări publice, încă de la prima sancțiune pe care o dispune (nu pentru sancțiuni repetate, așa cum este prevăzut acum în proiect).

Mai multe [detalii](#) puteți găsi în recomandările APADOR-CH, depuse la Senat pe 1 aprilie, ca și în recomandările formulate de alte organizații ale societății civile - Centrul Syene pentru Educație,

---

Proiect derulat de:

Transparency Internațional, Expert Forum, European Ethics & Compliance Association - pe marginea acestui proiect de Lege.

18 organizații și 14 avertizori de integritate [au solicitat luni, 4 aprilie](#), Comisiei juridice de disciplină și imunități a Senatului organizarea unei dezbateri publice pe marginea proiectului de lege inițiat de Guvern.

Pentru mai multe informații cu privire la situația avertizorului de integritate în România, vă invităm să citiți raportul [Statutul avertizorului de integritate în România](#), publicat în octombrie 2021 de ActiveWatch și APADOR-CH.

Pentru mai multe informații:

www.avertizori.ro | office@apador.org | office@activewatch.ro

---

Despre Programul Active Citizens Fund România

Programul Active Citizens Fund România este finanțat prin Granturile SEE 2014-2021. Obiectivul general al Granturilor este de a reduce disparitățile economice și sociale și a consolida relațiile bilaterale dintre cele 15 state beneficiare și statele donatoare (Islanda, Liechtenstein, Norvegia). Programul este administrat de către consorțiul compus din Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Fundația pentru Parteneriat, Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, Fundația PACT și Frivillighet Norge, care acționează în calitate de Operator de Fond desemnat de către FMO – Oficiul Mecanismului Financiar al Granturilor SEE și Norvegiene. Active Citizens Fund România vizează consolidarea societății civile și a cetățeniei active și creșterea capacității grupurilor vulnerabile. Cu o alocare totală de 46.000.000 euro, programul urmărește dezvoltarea pe termen lung a sustenabilității și capacității sectorului societății civile, intensificând rolul său în promovarea participării democratice, a cetățeniei active și a drepturilor omului și consolidând în același timp relațiile bilaterale cu statele donatoare Islanda, Liechtenstein și Norvegia. Pentru mai multe informații despre Active Citizens Fund în România, vă rugăm accesați www.activecitizensfund.ro. Pentru mai multe informații despre Granturile SEE și Norvegiene, accesați www.eeagrants.ro.

Proiect derulat de:

Proiect derulat de APADOR-CH în parteneriat cu ActiveWatch cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Scopul proiectului este conștientizarea publică asupra rolului avertizorilor de integritate în societatea românească și consolidarea acestui rol prin crearea unui sistem de protecție eficient, în colaborare cu instituțiile statului și sectorul privat.